Euzkadi

EMAKUME - BIZITZA

Gizonak diñoenez, gaur eguneko emakumak buru apanketa eta uskerietan larregi eralgiten dabe: emakumak diñoenez, gizonak alogera etxera ekarri bearrean, erdia baño geyago ardantegietan itxi daroe. Egia ¿nok ete diño? Azeri ta otsoaren ipuña arira datorrela, nik uste. "Beinbaten otsoak Azeriari esan ei-eutsan: zu lapur andi batzara; al dozun guztia ostutea baño beste asmurik eztarabiltzu. Eta azeriak erantzun ei-eutsan; nik iñoren gauzarik eztot iñoz artu; ostutea zer dan be eztakit; lapurrretak egiten zuk dakizu, zuki aurrekoari errua ezarteko lotsarik ezaukazu nori, orretan nagusi zara. Eztabaida au ebazteko, matxangoa ipiñi ei-eben epaikari. Otso ta azeriak, bakotxak bere burua zuritu ta garbitzeko, itzaldi bana egin ondoren, epaikariak erabagi zuzena emonaz, esan ei-eutsan otsoari; zuk arrapau al izan dozun gauzarik, ostu barik eztozu itxi. Eta azeriari; zu barriz, ezetz esaten ain polito dakizun ori, iñori osturikoaz bizi zara."

Aurrekoari errua egozten guztiok dakigu; baño ori egin baño bakotxak bere burua errudun autortu ta bere okerrak zuzenduko ba'leuz ¿ex ete-litzate askoz obe izango? Au dala, ori dala, emakume asko, etxeko zeregiñak itxi-ta ola ta lantegietara joan bearrian aurkitzen dira. Ortik gizartearentzat kalte andirik eztatorrela uste dabe batzuk. Izan be, lugintzako lanetan, bazterra landu ta etxaldea erabilten ¿ertautse emakumak gizonezkoai laguntzen? Baserriko amakumen lan ori ¿ez al da sarritan ola ta lantegietakoa baizen astun eta gogorra? Irabazpen murriagoaz ¿eztautse oletan baño luzaroago lanari ekin bear izaten? Ziñez, emakumak baserrietan lan gogorrik asko egiten dabe; ori egia da; baña baserriko lana ola ta lantegietakoazerkatu ta bardin du leikenik eztot uste. Bere etxedean lan dagian amakumea, edonoz bere buruaren jabe da: solora nai dauanean doa, etxera deritxonean dator; etxe ta sendiaren ardurea iñoz be eztau guztiz izten; umeak, eta txikiak batez be, ondoan darabille eta bear danean, ber-berak jaramoten dautse. Ola ta lantegietan ostera, ordu izentauak jarrayan egin bear dirata, orreik bete arte, etxera etorterik eta sendiaren ardurea artzerik eztago; ori dala-ta, ama dirau emakumak batez be, baserriko lanai ekitea baña ola ta lantegietara joatea, sendi ta gizartearentzat kaltegarriago da. Emakume ezkongeentzat be baserriko lana oletakoa baño obe ta egokiagoa dala deritxat. Orraitik be emakume ezkontzeak ola ja lantegietara joatetik, sendi ta gizartearentzat ainbesteko kalterik eletorke-ta, ugazabak bear diran neurriak artu ba-dagiez eta langille onei zor yaken besteko alogera emon ba-dagioe, gizartearen aldakuntza ta oikeriak ekarri dauskuen bearrizan onen aurka garrazkeri andirik ezin esan geike.

Ikasketak egiteko gogo, eskuarte ta eretia daukezan emakumak, beste zeregiñik be eskuratu leikie. Emakumak ikasteko gai dira, ta gaztetxutan batez be, gizonezkoak baño be gayago dirala askok diñoe. Kristiñua-Ikasbidea buruz ikasten beintzat, neskatillatxuak zinda, okan eta menagoak diralako edo, mutikoak baño geyago izaten dira, ta beste ikaskera batzuetan be gitxiago diranik eneuke esango. Ziñoz, norberak jakitea ta aurrekoai irakastea alkarganik urruntxu dagoz; sarri askotan geyen dakienak, aurrekoai irakasteko tayu ta eroapenik eztauke; baña emakumak ikasteko ezeze besteai irakasteko be gai dirala argiro erakutsi dabe. Emakume irakasleak erri guztietan dagoz en an naiz emen euren egiñen ori ondo beteten dabela autortu bear, egia da-ta.

Ume txikien irakasle izateko batez be, emakumak berebizikoak dira. Erri guztiak eretxi orretakoak izan dira: neska-mutiltxuak emakume irakaslien ardurapean ipiñi dabez eta ori egiñaz mesedea baño besterik etxakiela etorri guztiak uste dabe. Izan be, ume txikiak ikastolan be irakasle argia baño ama samurra bearrago dabe. Umeak etxean be ama-zulo izaten dira-ta ikastolara doazanean be amaren ordekoa, amaren zeregiñak egiten dakian irakaslea bear dabe; baña egiñen orretarako emakumea gizonezkoa baño egokiagoa dala edonok daki. Au onelan dala igarteko, edozein neskatillatxu andrakilleaz jolasten ikusi baño eztago. Oraindik ama izatea zer dan be eztaki; baña andrakilloari, aiabatxua bai'leban, iñon diran mosu ta laztanak emon eta itzik samur, ezti-gozoenak esaten dautsaz. Sentzain edo umezain izateko, edozein emakumek berarizko jasa dauko; ikastolara doazan txikiak, an aspertu ta gogaitu estaitezan, umezain ona bear dabe: baña orretarako emakumea gizonezkoa baño egokiagoa dala gauza argiegia da iñok ukatu al izateko.

Ume txikiekin ibilteko, olakoai ikastolan zerbait irakasteko, egoarri ta eroapen andia bear da: nagusiagoai ezin laketu leikioezan gauza asko, txiki onei laketu bear izaten yakez, bein baño sarriago negarrak leortu ta loitu daben arpegia ikusi edo garbitu be bai; baña zeregin orreitarako emakumea, umezain izaten dakian irakaslemea gizoneskoa baño obea dala edonok daki. Bere abots me, ezti-bigunak be emakumea ume txikiei azkuntza emoteko, gizonezkoa baño egokiagoa egiten daula deritxat; baña umetxuekin ibilteko, orre ardurea eukiteko, batez be biotz samur-maitakorra bear data, onetan emakumea gizona baño baño geyago dala ta dakigu. Ume txikientzat ezeze neskatilla kaskonduentzat be irakasle egokiak dira emakumak. Edozein emakumek lenen eta aurrenengo etxeko zeregiñak egiten, etxea erabilten jakin bear dau, ori garrantzirik andieneko arazoa da-ta; baña etxea erabilten irakaslemeak gizonezkoak baño obeto irakatsi leikeoe neskatillai. Gero irakasle izateko aimuz, ikastaro nagusia dagien neskatillak be, ikasketa batzuk egiteko beintzat gizonezkoa baño emakume irakaslea obe ta egokiago dabe. Aitaturiko gauzok aintzat arturik irakaslaritza emakumei ondoen datorkien zeregiñetarikoa dala uste dogu.

E'TAR J.

Euzkaldun Salerosleai

Idazle gorengo askori zor, euzkel atal onek lortu daben edertasunak iraun dagian EUZKADI onek euzkerazko iragarki edo anuncioak emetik aurrera agertuko dauz. Bazotxak gura daben zatian edo tamañuan eta guradaben eran agertuko dira, baita bakotxak gura daben egunean bere.

Onexek izango dira saneurri edo presiuak:

Illean iragarki bat, lerroko edo lineako, 0,75 laurleko.
Astean iragarki bat, lerroko, 0,50.
Astean iru iragarki, lerroko, 0,40.
Egun oro iragarki bat, lerroko, 0,30.

Guztiak oartuten dagoz iragkerra izan daiten. Orrela luzaroagoan txindi emon bearra bere txiarkia izan daitela lerro gitxikoa, iruan dagile iragarkiak.

Iragarkiak eztazu zabaldu bearra lerro askotan eukiten, sarri agertzean baño.

EŔIJETATIK

ONDARROA

ARRANTZALIAK

Estaukagu aspaldi onetako eguzetako arrantzubakaitik zetan emon esker asko Jaungoikuari. Orain sasoya zer-edo-zer irabazteko, eta estaukagu egunik itxuran arrain sartzen danik errira. Ain arrain gitxi dakarre geure ontzijok, beragatik biartuta dagon dira be-aldera. Asturias aldera juateko, andik ezer artzen daben edo. Batera juan, bestera juan, itxaso gustijak apurtu, arrikatza erre ugari, txindija erein eta eurentzat ezer irabazi ez. Orixe da aspaldiko egunetan, eta ez egunttan bakarrik, juan diran urte batzubetan be bai, geure arrantzaliak egiten dabena. Eurak ixelako irabazirik ez, ta erri gustija onadatuta itxi. Naikua zoritxarrik daukagu bai txasertzeko urijetan, daruaguzan urte batzubetan. ¿Doen'en bat ez ete da errukituko gugaz edo gure errijagaz?

JAUPA BAT IZIAR'EN

Gaur egubenez euki dabe arrantzaliak Iziar'en jaupa aundi bat eurek ...xenian, zeren eskatzen laguntasuna, itxaso aurrian dagon Ama aren bitartez.

ZERUKO LAGUNTASUNA ¿ZELAN BAÑA?

Zeruko laguntasunaren eskabidia sarritan egiten dabe geure erriko emakumiak eta ba. gixonak. Baña zeruko laguntasuna ¿zelan eukiko dogu egunero, edo ebeto izan da gabero geure errijan jasoten dan lotsagarritasuna jaso-ta? Siñiste-dunak baitara ta siñiste onagaz eskatzen badautsoe, guk, Jaungoikuari bere laguntasuna zegatik gomutan eztogu eukiten "bere izena", gabero kalan zarataka eta lotsabakerirík aundijenak egiten doguzanian eta amorrurik geyen eta aundijenagaz "bere izena" oinperatzen eta ostikopetuten doguniaz?

ENDORIARI

Sarr. be sarri entzun dogu, aspaldiko Udalak indar gitxi euki dabela errijan lotsia ipinteko. Ez erri gustijari, baña bai bertako gaste eta sasoiko gixon askori, emon biar litxake lotsia ta zigorra. Aurrerako endoriak ezpadabe euki indarrik ez bixarrik, eta eurakaitik ikasi badabe askok lotsabakuak ixaten, zeugana gaur joten dogu, zeugana zuzentzen gara geure indarra sendotu eta sendotasun orregaz lotsa apur bat sartzen ete dozun geure erriko gautxorijen artian. Ez bildurtu zigortzen erruba euki esketiño, gogor egin, iñori, nor eta zelako sendikua dan begiratu barik zigorraren neurrija artzeko. Erriko biztanle geyenak lagunduko dautzugu, zaratarik bada egunen baten, gautxorijen aldetik.

ARTIBAL.

ERMU OIRILA'REN

ITZALDIA

Ospatu dau egubatenerako genduan iragarrita itzaldi aberkai bat, ostatuko areto aundian; baña uste genduan itzlariak, uts emon euskun eta aren ordez jaiki zan, gure gudari zarra dau, Bengoetxea'tar Gillelma "Txindurri", onen agerkaria bete eban zinegotzi alerkidia dau Aginaga'tar Peli-k.

Gudari zar arek, erakutsi eban, gu zer giñan, eta guk, zer gure giñaian, argi antartu eban, guk nolan ez gineuan gorrotorik inorendako, bakar bakarrik euskaldunak, guztiok garala, Ama Euzkadi'n semiak, eta beren gaxo aunditik, atara, eta sendatu bear genduala, dau danok batzatuta.

Eupada andi bat egin eutsen gaztediari, esanagaz gure Jel-Alderdia zer zan, eta zer eskatzen daben beren ikut itzan, Jaungoikua eta Lagi-Zarra, zatoz, ikurrin onen ondara, eta ikusiko dozue, bide zuzena nor dan. Gomutara euskun, gure Irakasle aundia gana Sabin, G. G, bera pola giñuan aita, eta nolan aberria-gatik eman eban bere bizitza guzia, eta baita ere beren azken orduko itzak zertzuk iran. Gu Euzkadi-rendako, eta Euzkadi Jaungoikua-rendako".

Gaur emetik agintzen daurtsut, gañeko egun baten datozala, bi itzlari aundi eta sutsuak; eguna, eta izenak, emango ditugu garaiz izparringi onetan, bai erdel-eta bai euskel-ataletan.

Tamala izan da bai benetan ez etortia itzlari trebea, aretua guztiz eguan apain-apain notinez, eta batez bere emakumez, guziari eskerrak Bazkintza-(Artezkarian) ize izenian, deyarri egin dautsazun erantzuera ederragatik. Amaitzeko guziok zutunik yarririk, abestu genduan "Euzko Abendearen Ereserkija":

¡Gora ta gora Euzkadi!
Aintza ta aintza
¡Bere Goiko Jaun onari!

ERMU-ZALE.

GETXO'TIK

ERIOTZ BAT

Tamal andijaz irakuri dogu gure adizkide Zabala'tar Aureli, ren alabatxuen eriotza.

Berandu samar ixan arren arzazu adizkide on ori gure tamal agur zintzuena...

E. L. B.

Euzkal Orri onen irakurleak, ain maite daben izkuntzaren aldez egiñiko agurtzat artuko dabe euzkerazko iragarkiak ipintea. Salerosleak ulertu bele ondo.

MAKIL LARIJAK

Berriatun Ziran sasoi betian
makil larririk onenak,
bildurrik iñoz ezautu bako
paparran bixar zutenak.

Bune argi ta begijak zorrotz
soñez ziraden lerdenak,
gerri bigun da beso sendoko,
mutillak ziran geijenak.

Asko ziraden zaliak baña
bat zan danen ganekua,
indarrez ete gogoz
oso entzute aundikua.

Seme bat bere baizeukan ona
makil jokua ikasten,
orretan bezin zalia etzan.
soluan mokillet austen.

Aita irakasle semia ikasle
eguneroko lanian,
bera lako bat etzuan uste
euanik ludi ganian.

Semia ixil zeguan baña
Aitan erronkak entzunik,
bere kolkuen etzuan uste
maixua beste etzanik.

Markatu egun arrasti baten
Markiñeko enparantzan,
ots egin eban urten eijala
beretzako iñor bezan.

Aurke larirík etzion urten
da arro etorren etxera,
baña semiak gautu zanian
urteten deutso bidera.

¡Eup! egin eta eldu ziraden
bata bestian aurrera,
semiak aita jo buruan da
eratsi eban lurrera.

Aita lurrian luze itxita
ixilik etxeratu zan,
iñortxok bere ereben yakin
eurakaz zer jazo zan.

Gaberdi inguru eldu zanian
Aita etxian sartu zan,
da semiari dei egin etsan
zer jazo yakon jakin eijan.

Semiak aitari galdetu zion
¿nok egin deutsu zeurija?
ezdakit nor izan dan baña
bixkorra makil larija.

Enuan uste iñor euanik
neurturik ludi gustija,
baña obil agertu yatek
¡au dok bai lotsarija!

Semiak diño aita asketsi
neu naz zure aurkarija,
yakitiarren zein obagaran
orra esandà egija.

Ene semia pozik aijagok
eu azala yakitian,
neu baño obia urten dok eta
buru aiz ludi guztian.

GARATE'TAR J. M.

SEGURA

UDALAREN ERABAKIAK

Gure udal edo aiutamentuak beste erabaki batzuen artean auetxek artu ditu oraingo batzarretan:

Lenen, lege zarren alde ekin dioten Azkoiti, Andoain Bergara eta Zumaia'ko udal edo aiutamentuen alde gogoa eskeñi.

Bigarren, Gipuzkoako eta Euzkadi'ko Udalak gure eskubideak eskatzeko egingo dituzten batzarretarako, Aldun Artzelua'tar Nikolas eta Ordeko Albisu'tar Benito aukeratu.

Irugarren, Lekeitio'ko udalaren erabakia ontzat artu, Gijon'go udalak jesuitak bialtzeko eskatu duen erabakiaren aurrea Gobiernuari erakutsiaz. Eta Laugarren, Jaungoikoa eta Lege Zarrak gogorazten dituen ikurrin edo bandera bat eragitea, Udaletxe edo Aiutamentuan ipintzeko.

AUTARKIAK

Larunbat eta igandean 35 autarki edo botedun agertu dira eta datozen auteskunde edo botaziotarako 300 autarki inguru izango ditu erri onek.

EZKONTZA

Igaro dan larunbatean ezkondu ziran Irungo Zistiaga'tar Juan eta Agerriturri'ko Muxika'tar María. ¡Zorionk!

Jaiotza Telleria'tar Antonio'ren emazte Ordozgoiti'tar Nikolasak semea izan dute. ¡Zorionak!

ERIOTZA

Azken laguntzak artu ondoren Jaungoikuak bereganatu du Aldaola'ko Aldanondo'tar Luis. ¡Goian bego!

ELIZAKOAK ARTUTA

Elizakoak artuta dago Berasategi'tar Lina, Gozopil egille ezaguna.

GERTAZIKUN ITZALAK

Bat aitzaki, bi aitzaki; sinisteak ere lan ematen duen gertaerak, belarritaratu zaizkigu igaro diran egunetan. ¡Gure Jaungoikuak ez al gaitu bere eskutik utziko!

AMERIKA'TIK

Egun batzuek senid akin igarotzera Amerikatatik etorri da, Madalena'ko Laureano'an anaia. Legorburu'tar Julian ¡Ongi etorri!

OTARRA.

LASARTE

EUZKO IKURRIÑA

Iragarrita zegoan bezela, igandean ospatu zan erri ontan euzko-ikurriñaren onespena.

Goizeko zazpietan txadon nagusian, Errekondo'tar Errosendo erretora jaunak onetsi zuan ikurriña.

Zortzi t'erdietan, Añorga'ko txistulari trebeak eta ikurriña aurretik zirala jaupatik ateratzen zan jendea euparantzarantz zuzendu zan.

Lenbizi Telletxea'tar Pirmitiba abertzale gazteak maitasun aberkoia zerioten lerro batzuek irakurri zituan ikurriña agurtuaz.

Idazki onen egilleak Urreta'tar Mikel jaunaren aurkezpena egin ondoren ekin zion onek bere itzaldiari.

Abertzaletasun arazoetan atzeratuenak ulertzeko eran argi ta garbi agertu zuan Euskalerriya aske bizi zala Bergara'ko besarkada maltzur arrek euzkotarrak atzipetu zituan arte. Geroztik España'ko legeak gero ta estuagoak izan zaizkala Euzkadi'ri, batez ere Dictadura denborako zarpi urteetan; orain Erkal edo Errepublika berriak euzkotarren itxaropenak zabaltzen dituala ta bera Euzkadi'ren onerako bada euzkotar guziok gure itsaspen beroa eskañi bear diogula. Azkenik, esan zuan, gero gure ondorengoen aurrean madarikatuak izan nai ez badegu, une abetan, euzkotar guziok, danok batuta, Euzkadi'ren askatasuna lortzeko zerbait egitera beartuak gaudela.

Urreta jauna oso txalotua izan zan.

Beriala Añorga'ko txistulari gazteak, abertzale jatorra dan Arizmendi'tar Imanol jauna zuzendari zutela, "Euzko Abendaren Ereserkia" ta "Gernikako Arbola" jotzen zuten bitartean ezarri zan ikurriña Azurza jaunaren balkoian. Erriak oso abegi ona egin dio.

Igandeko jayak zabaldutako aziya asi da loretzen; egun abetan ¡amabi! alderdikide berrikin ugaritu da Lasarte-Oria'ko Uri Buru Batzarra'ren abertzale sailla.

¡Aupa euzkotarrak! ¡¡Batu gaitezen guziok Euzkadi'ren alde!!

JAUNARTZE AUNDIA

Erretore jauna zuzendari zala, aurretik egoki gertu ondoren, Josu'ren Igoera egunean egin zuten bere Jaunartze aundia mutil nexka abek:

Gabriel Nogués, Pedro Ormazabal, Julián Arteaga, Alejandro Romo, Pedro de Baltasar, Manuel Amunarriz, Juan Erkicia, José Cabrerizo, Daniel Aldaz, José María Otaegi, Miguel Beltza, Pedro Jiménez, Juan Martínez, Francisco Vila ta Matías Urruzola, 15 mutil.

Juana Etxeberria, Juana Alkain, Concepción Muga, Juana Lizaso, Flora Muga, Máxima Odriozola, María Etxarando, Lucía Barrena, Ignacia Ilarramendi, Candelaria Etxezar, Juana Aranburu, Juan Yeregi, Francisca Cogolo, Valentina Alba, María García ta Lucía Okariz, 16 nexka.

Zorionak guziei, ta ez aztu erretore jaunak erakutsi dizkitzuten aolku ta ikaskai onak.

A-BI.

LEKEITIO

Azkanengo egin ziran Udal-Autezkundiak eser-eztu dirala ta, bada egunokaz, ser ezana errian. Guztiak dagoz konkortuta erabagi onegaz. Zanak diñoena: ¡iñoiz eta iñun auteskunderik garbi egin bada, garbi eta argi egiñak izan ziran erri onetakuak eta oraik ziñtgotzi bat gaitik idazki bat izan dabela egintariak edo ta, beste geyagoko barik, egia dan edo ez be ikusi gabe, auteskundia asereztu?... Olakorik!... Diñoenez erabagi au artu ei dau egintariak ez dabelako astirik, errietako auteskundiotzaz egin diran Protesta gurtiak ikusteko. Baña au dan izanik; zelan ez dira egiten Bilbo guztian be auteskundiak emengoak lez bardik izateko?... Erabagi onek burura dakarguren oldormenak alde batera itxita (ba Udalak, "Arrantzale-Batza", "Euzko-Alberdi" eta Euzko-Ekintzakua" kin batian agertu dautzo idarkiz eta berbaz erriaren osarria agintariari) gertatu gaizan guztiok, igande datorren zortzilortu daigun, gaurko Udalarrin aldez, len baño be gurenda aundiagua ikusi daven agintari eta enparanak erabagi ren bidegetasuna.

"Asmoz da egitez guztiok batian gaurko geure Erriko Agintariekaz".

◆◆◆

Zornotzatik igandian por eta atzegiñez beterik etorri ziran guztiak eta ango axiak beretuta edo gar aundia dago abertzalen artian datorren igandian Elorriora joateko. Asko dira euren izenak emon dabezanak berribillerako eta toki barik geratu ez daitian juan gura dabenak ezan dayobe Fresnedo'tar Txomiñeri. Bost laurleko da juanetorria. Etxian gelditu biarrian aurkitu ez daiten bakotxa arik ibili.

◆◆◆

Arpidez txindia batuta Jaupa abestu bi ezan dira Ama Antiguakaren aurrian eta bat Jesusen Biotzenian. Oste aundia eldu da euretara. Irurok ezan dira bake aldez.

Datorren astartian egingo dabe uniak lenengo Jaun-artzia.

◆◆◆

Batzokika Batzar Nagusian Legarza'tar Paula izan zan isentan zindaritzat. Lenengo Batzarrian berak eta Telleria'tar Koldobika'k badiñ autarkitan euki eben eta bigarrenian bat gaitik Paola kirabegi eban.

◆◆◆

Madridetik eldu dira Ibañez de Aldekoa'tar Joseba Mirena, Aldekoa'tar Zoila eta bere ama Elisabette euren zendiekaz. Ondo etorria danari.

Idazki-kutza'ko Suzendariari. — Ezin lidekez arintxoago emon Isparringi txortak saltzalleai? Eskartuko ginduke on egingo balu.

BAT.

AZALPENAK

Loren goralbena egin-gura neuke. Txorta bat ikusi dot txaide ertzian, eta odoltanta-antzo, gorrijak ziran. Lorak atsegiñen lorondoan dira, goxeko intzez bustita. Eguzkijak legortu daroz, eta usaiñ barik nazkagarri yatzuz.

Baña udabarri onetan, eurija bide-dala edo, lora gitxi dakusgu. Iñoiz baño biarren doguz ostera. Gurenda ordubak datozen aldijan lorak edozetarako dira. Lorazko burestunak egiten diñardube neskatxak. Bular ganian edergarri yatzuz, jairik jai duazan aruan.

Udbarriko jayak, lora barik ezin ulertu dedaz. Neskatxak eta lilijak alaituten dabe zelaiko inguruba. Lorondo dorotatik sortu ordukoxe ebaiten dabez, eta toleslako umiak legetxe barreka dagoz. Erromeri guztijetan alaitasuna, zabaltzen dabe, usain goxua ixuri. Orra zegaitik lorak maitegarri yatezan. Eta mindu nabe txaide ertzian ikustean. Zegaitik? Oldozpen itunak sortu yataz eurak ikustean. Or dozuz geure Euzkadi'ko lora asko txaide ertzetan. Jairik jai, baserririk baserri dabiltzaz bestiak, baña eurak maiteago dabe txaide ertzetako basatzia. Lizunak joten dauz ortxe, eta abendaren lorarik ederrenak zimelduten dira.

Neskame antzian datoz urijetara, lorondotik ebaiten dan lilija legez. Eta tamalez siketuten dira, legortuten dira. Euzkotar usañik eztaukee, ez morgorik. Erdaldunen artian bixi dira ta lotzatuten dira euzkeraz itz egiten.

Eta ezkagoz euzkeraz itz egin ezitiari bakarrik, oiturak galdu, gurasoen ikasijak baztertuten dabez. Urijan eurak zainduteko, nun edo nun batzeko, balego iñor, baña yaramonik eztake egiten. Galdu ostian ost egitia, naikotzat daukogu. Euzkuak erru andijak daukoguz urira datozn neskamiai laguntzak opalduten ez dautsegulako. Nun dagoz abertzale direan emakumiak? Barriketan ibilli barik, bateko batzokijetan sartuta, besteko dantzak ikasten, oba alkartasun eder bat egingo balebe baserrijetatik datoean neskamiakin.

Noren etxera datozan jakin dagijen euren gurasuak, abertzaleak lerroetan euki biar leukeez urijetako geyenen ixenak, zelakuak diran, nunguak, eta uzkurtza zaliak diran edo ez. Orrela uri txikerretan abertzaliak jakingo eukie noregana jo, euren alabak urir bialdu baño len. Lorak ikustian orixe bururatu yat. Zer ikusirik ete daukoen, iñork itaunduko dau. Eztakit.

Baña euzko emakumian ardurea batzuk artu biar dabela, uste dot. Lorondotik at egozan loratxu ayek, legortuta ikusi nebazan. Lorak ebai ostean ontzi baten sartzen dabezur pitin bategaz. Orra zelako ardurea eukiten daben. Olakorik egingoete dogu ba baserrijetako neskakin?

Sarritan nora joeztakijela, zer egin eztakijela aurkituten dira euzkotar neskatillak, eta lenen eltzen yakenaak gaz fuaz, batek badaki nora. Baña neskame orreik balekije euren batzarra daguala, abertzaliak arduraz begiratuko dautseela, laster elduko leitikez araxe. An euzkeraz igandiotan mintzatuko litzakez, pozik baserriko gauzetzaz jardungo leikee. Au irakurten daben emakume batek eztau ardurarik artuko onetzaz? Bayetz uste dogu. Udabarriko lora ederrak galtzen eztaiguzan itzi. Jairik jai, bular ganian daroez lorak, geure abertzale diran emakumiak, eta urijan itziten dabez lorarik bikañenak. Orra zer eskatuten dauskuben euzko emakumiak.

LAUAXETA.

EGUNEKUA

EUZKADI'TIK

EUZKEL-IXENAK

Getxo'ko Deun Nikola'ren ertxadonean euzkel ixenakaz bi ugutzau dabez, Mardaraz'tar Saturnin eta Garai'tar Adele rena zan bata eta Miren Igone Ixidore ixenak ezarri dautsez. Urrutia'tar Iñaki eta Aulestiarte'tar Jone ren alabeari bere Jose ixena ipiñi dautse. Zorijonak guraso zintzuai.

"EUZKEREA"

Orrilleko zenbakija jaso dogu. Ona emen izpijurra: Pagina del maestro. Artículo II. Clasificación morfomógica significativa. El bilingüismo. Amaika gabetako Ipuñak. IV Ipuña. Zorginkerizko oreña. Nabarriztarra. La Ley de Jurisdicciones. Idazti barrijak. Aldizkingi barrijak. "Arratia'ko deya". Olerki Ingoskijak. Muxika'ko Txorijari berrerantzuna. Enbeita'tar Imanol. Muxika tik Hala ra juan dako Urretxindorrari berrerantzuna. Enbeita'tar Kepa. Ugaztunak. Mamíferos. Amilgain, Euzkel Ikasleak Madrid en. Utarra. Notas euzkeralógicas. VII. Sufijo Aizun, izun: in-un. Arratia eta Agerre'tar Jon Mikel. Folklore vasco. Las lamiñas de Supelegor. Iturbe. Gazi gazak. Ganeko. Euzkel ixenak.

IDAZTI BARRIJAK

Elizondo'tar Joseba jaunak antzerki bat argitaldu dau "Atzetorkia" deritxona. Barre egiteko antzerkija dozu, auxe euzkaldutua, zure olako antzerkijak atsegin ei yatzuz ba-ta. Olako antzerki asko biar doguz euzkaldunak zaletu daitezan euzkerazirakurten. Zorijonak Elizondo egiliari.

OSCAR PEREZ SOLIS

Idazlari onek aspaldijan diñardu federalismo aldez idazten Euzkotarrak uste dabe eurak eta catalandarrak soilik dirala federalismo zaliak, baña Perez Solis ek oso gogorkiro dager ori barik eztaguala España'n bide onik. Guztija batzuben eskubetan jarri gura ixen ebalako galdu zan bakalduna. España'ko erkijak eztira bardiñak eta ezin batuko dira iñoiz, ixakeraz desbardiñak diran ezkero. Separatismo itza asko darabillela diño, gaztelarrai bildurra sartzeko ustez, baña federalismo ori zabalduko baileitike, separatismo kokorik ez ei leukee aurkituko iñon bere.

IRUÑA'KO UDALA

Oi danez Belasko'tar Modesta jaunak eztau jarrai gura Iruña'ko Comisión Gestora deritxonaren buru. Txartzat artu dau jaun onek bere lagunak Gijon go udalak eskatu ebena eskatu dabelako. Bere autarkija aurka emon eban, eta lagunai ots egin eutsen olakorik egiteko.

LAN BAKOEN ALDE

Gobernadore jaunak esan dautse izparringijen egilliai Ministroaren uarrez lan bakoen alde bat zabalduko dabela. Berak bosteun laurleko emon dauz. Ezer emon gura dabenak bemo, Bizkai'ko aurrezkikutxan edo Txindietxeetan.

ERREGIA ZANAREN ONTZIJAK

Erritzañak jakin eben atzo Sestao'ko ola batean erregia zanaren izontzijak eguazala. Bakaldunak eta bere semiak sariketak eguazan orduban ontzi oneik erabilten ebezan. "Osborne", "Cantabria", "Hispania" eta "Toribio" deritxoe ontzi orrel. Goneruba jzubetuko da oneitzaz.

amairik. Datorren igandean asi Olaeta, Isa-

VILLARREAL'GO TXAUNBURUBA

Araba'ko gobernadore jaunak esan eban Villarreal'go txaunburu jauna atara dabela espetxetik, igandean egin eban itzaldijagaitik, baña bosteun laurlekozko ordaña emon biarko dabela.

MORGA ETA AYORABIDE'REN ORIOMENEZ

Igandean jaupa ixil bat entzungo dabe abertzaliak "Gatzazko ausijan" matxinada bat egin nayean jaso ziran Morga, Oyarabide, Bizkaigana eta lagun en oriomenez. Urkatu ebezan bizkaitar sutsu oneik. Ereil ebezan orrein gomutaz aurrera ekin dagigun, le gezko bideetatik geuria lortu arte. Andoni deunaren ertxadonean jaupa ori ixanen da Euzko Gaztedija'ko abeslarijak buru dirala. Goxean, egunsentija agertu baño len kalez kale juango dira batzuk ots egiten. Gabean bere jai batzuk egiteko dira.

UDALEN LANAK

Araba'ko udalak astelian batuko dira Gasteiz en gobernadore jauna buru dabela Euzko Estatutoatzaz jarduteko asmoz. Iruña'n egingo dan batzarra baño len batzar egingo dabe beste erkijetan bere. Udalik bat ezta iya Euzko Estatutoa guraeztabenik. Zorijonean dagoz euzkuak oreie laguntzen ba dautse.

MITIÑAK

Jeltzaliak egitan dabezan mitiñak eztauke sondo, Elorrio, Galdames, Balmaseda eta Arabako eta Naparruako errijetan egingo dira. Ori oberrijarren lan egitea. Eztira errijak itzekaz eta guzurrekaz aberrijagana ekarten, ez. Abertzaletasunak lan andijak eskatuten dauz, izlarrijak eta zabalguntza egiten dabenak bere aldez guztiak emon dagijen.

EKINTZAKUAK

Entzun dogunez Euzko Ekintzakuak batzarra egin eban areiñegun Euzko Etxea'n. Urrengoetxea jaunak itz egin eban Bloquea kin iñoiz baño batubago dagozala-ta. Ori nork ziñiztu baña, Prieto ri zuzendu dautson kartia irakurri ostean? Karta ori laster zabaldu ei dabe-edo erriz erri. Txaidean entzuna dogu ori. Guk irakurri dogu eta barre naikua egin bere bai.

Eskuz esku dabil zorijoneko idazkija eta ezta bloquea pozik geratuko bere eskubetara eltzen danian.

¡ZEURIA!

Euzko-arerio zitalak diran izparringiak "EUZKADI" baño geyago irakurten badira

¡lerrua zeuriada!

ESPAÑA'TIK

SARATEA CORUÑA'N

Coruñatik.—Atzo uri ontan yazo ziranairi buruz, gobernadoreak argibide au emon dau egunkarietarako.

"Egunokaz bein ta barriro, ume ta emakuma or dabiz edozer ziogaitik bakea galazoten, eta bakezko yentea gaur ikustera yoaten da ta indarrari galazo egiten deutsoe bakea ipinten.

Enago zarata orreik izteko asmuan, eta emetik aurrera indarrak gogor erasoko deutse zaratagileairi. Beraz gurasoak etxean euki beiez umeak, azpiratzea gura ez ba dabe.

Ez beioe lagunda bada bakea galazoten dabizan orreiri.

Senarrairi eskatzen deutset ganera, euren emazteai eutsi deiela, guztion bakeak ori eskatzen daualako. Ez deutsot iñori parkatuko."

IRUDITU TXARRAK

Madrildik.—Egunkari dagiala zetara yoan dan, eskatzen dabe. Au ta beste gudari ta yente ala-olakoa atzerrietara ei doa. Paris'en nabizan erregetarrak bere kontu artu beārrak ei dira euren yokabideakaitik. Ez ei da gauza zuurra orrek yarei iztea.

LUR-BANATZEA

Madril'dik.—Gaurko "Gaceta"n agertu da gobernuaren erabagi bat lurra banatzeko aurretik egin diran lanetarako batzorde bat autatzen. Batzorde onek idatziko dauz ganera lege-oiñarriak, lur-banaketa barria bear dan ern egiteko.

OGIA MERKEAGO

Madrildik.—Laster, ogia merkatuko ei da Madril'en. Aldundiak erabagi dauanez, noberaren agiri-txartelak eunetik ogei eratsi dira yente bearrarentzat, andik.entzat len edo itzirik.

GOBERNUAREN ALDUNAK

Lerroux'ek Ginebran autortu dauanez, datozan auteskundeetan Gobernuak 450 aldun ataRako ei daur, eta aurkakoak 90. Emakumaen batzuk aldun ataratea ba leike.

GUDA-MINISTRUAK DIÑOANA

Madril'dik.—Azañaña yaunak barriketariari esan deutsenez, egunokaz errua datoz gudariak atseden-eske edo erretiru-eske. Gurdikada bat eskabide yoan ei da Gobernura, ta oindiño dagozan egun apurretan, geiago yoango ei dira.

Susmurra da iru milla eskabide ta geiago yoan dirala